

Atskaite par dalību COPA/COGECA un Eiropas Komisijas rīkotajā darba grupā:

Graudaugi, eļļas augi un proteīnaugi

29.-30.03.2012., Brisele

Izskatāmais jautājums: Informācija par pašreizējo stāvokli ar ziemājiem.

Rezumējums: Sausuma radītās problēmas ir Spānijā un Portugālē, turklāt izskatoties pietiekami būtiskas. Lielbritānijā, Baltijas valstīs, arī Eiropas centrālajās valstīs izskatās perspektīvi, tomēr ir uztraukums par mitruma trūkumu. Īrijā rapsis ir 2-3 nedēļas vēlākā stadijā kā tas būtu citos gados, bet ir uztraukums par tradicionālo salu aprīlī, kas varētu būtiski ietekmēt augus. Zviedrijā un Somijā vēl nav īsti skaidrs kā būs pārziemots, Francijā no kailsala ir cietuši un ie jāpārsēj kvieši un mieži, Vācijā līdzīga situācija – it īpaši ar miežiem, kuru vietā pārsvarā tiek sēta kukurūza. Polija sūdzās par būtiskiem zaudējumiem rapša sējumiem valsts centrālajā daļā sakarā ar ar kailsalu janvāra beigās – februārī (jāpārsēj ap 600'000 ha, bet iespējams līdz 1 mha), t.sk. gatavojas vērsties Eiropas Komisijā par iespējamo atbalstu. Arī komisijas pārstāvis norāda, ka tomēr vēl pāragri runāt par lielajiem atbalstiem

Arī satelīta kartēs, kur parādīti cietušie reģioni no saliem, izskatās, ka būtiski zaudējumi varētu būt Ukrainā, Bulgārijā, Eiropas vidienē (Ungārija), kā arī atsevišķos reģionos Vācijā, Polijā.

Noslēgumā nonāca pie secinājuma, ka, iespējams, jārunā ar komisiju par iespēju no 2.pilāra programmām, kas paredzētas investīcijām lauksaimniecībā, paredzēt izmantot apūdeņošanas sistēmu izveidei. Vai tad mums nevajadzētu taisīt siltumnīcas, lai izvairītos sala radītājām problēmām...?

Informācija par pasaules lauksaimniecības tirgu būs pieejamas speciālā lapā: <http://www.amis-outlook.org/>, kur informāciju par ES valstīm dos komisija pati.

Izskatāmais jautājums: Izpētes tenderi

Rezumējums: dalībnieki tiek iepazīstināti ar DG Research paredzēto tenderi izpētei, kurš varētu tikt izsludināts jūnijā – jūlijā. Tajā gan esot paredzēts atbalstīt tikai vienu kā pilotprojektu pētījumu virzienā orientētu projektu, kas būtu orientēts uz proteīnaugu vai eļļas augu (izņemot soju) ražības paaugstināšanu un konkurētspējas nostiprināšanu. Būtu jāpieņem lēmums par ieinteresēto organizāciju apzināšanu un konsorcijs izveidi, lai piedalītos tenderī, jo citādi paredzams, ka tenderī naudu paņems kāda no multinacionālajām ķīmijas kompānijām. Kopējais paredzamais finansējums – 9 mlj.EUR.

Polija piedāvā uzsākt diskusijas vai kādu pētījumu, lai palielinātu Eiropas proteīnaugu produktu izmantošanu, ar tiem aizstājot soju.

UK piedāvā padomāt par kādu programmu, kas izpētītu neGMO sojas lokalizācijas iespējas Eiropā, jo viņi ir nedaudz skeptiski sakarā ar iepriekšējām sarunām, kad ar lopu audzētājiem ir runāts par to, kā palielināt tirgus daļu proteīna barībai, kur pamatā ir ir pupas, zirņi, rapsis. Sarunas beidzās bez rezultāta, jo aizstāšana esot iespējama, bet par cenu, kas nav izdevīga vai iespējama par cenu, ko nevar nodrošināt graudaugu audzētāji.

Izskatāmais jautājums: iLUC

Rezumējums: IFPRI ziņojums par netiešo zemes transformācijas emisijām, ko ir paredzēts iekļaut, kā sastāvdaļu emisijas aprēķinos pie biodegvielas ražošanu. COPA-COGECA ir norādījusi par vairākām kļūdām ziņojumā, kas nosaka to, ka šos aprēķinus nevar uzskatīt par pamatotiem, lai tie tiktu izmantoti jebkura veida aprēķinos, vēl mazāk kā komponentu emisiju kopējiem aprēķiniem. Arī Eiropas Parlaments rezolūcijā noteica, ka šis jautājums būtu jāizvērtē sīkāk.

Uzskats, ka vajadzētu panākt, lai iLUC netiek ņemts vērā pie emisiju aprēķiniem. Pašlaik ap 70% no rapša tiek izmantoti biodegvielas ražošanai, tāpēc, ja emisijas tiks papildinātas ar iLUC faktoru, kas radīs problēmas pirmās paaudzes biodegvielas ražotājiem, lai izpildītu emisiju prasības, kas noteiktas Atjaunojamās Enerģijas direktīvā. Tas nozīmētu būtisku tirgus samazināšanos, kas izsauktu atteikšanos no vienas no izdevīgākajām kultūrām lauksaimniecībā.

Jāturpina strādāt ar Eiropas biodegvielas ražotājiem kopā, jo uzskati ar viņiem sakrīt.

Izskatāmais jautājums: Glikozinolāta līmenis rapšī

Rezumējums: rapšu raušu ražotāji 2009.gadā pieprasīja, lai lauksaimnieki nodrošina, ka rapšis tiek audzēts tikai no 00 sēklas un glikozinolāta līmenis rapšos nav augstāks par 18µmol/g, kas ir svarīgi un tiek pieprasīts no lopkopjiem – rapšu raušu patērētājiem. Polija gan piesakās, ka viņiem jau pirms iestāšanās ES nacionālajā līmenī tika pieprasīti 15 µmol/g, kas viņiem nebijusi problēma. Citās valstīs īpaši citādas prasības nav bijušas. Arī Latvijas gadījumā tas ir pietiekami, jo līdzīgas prasības ir arī pārdošanas līgumos.

Izskatāmais jautājums: Simulācija par CAP piedāvāto priekšlikumu ieviešanu

Rezumējums: COPA ir veikusi pētījumu, lai uz statistikas datiem paskatītos uz ekonomisko ietekmi uz lauksaimniecību, ja tiks ieviesti jaunajā plānošanas periodā prasības par sējamo graudaugu dažādošanu (3.kultūra) un greening prasība par 7% zemju atstāšanu neapstrādājot. Kopumā ES tas samazinās peļņu no hektāra par 6%, ko iespējams kompensēt tikai samazinot izmaksas par 25 EUR/ha vai cenām pieaugumu par 13 EUR/t, pie tam lielākos zaudējumus uz savām saimniecībām izjutīs tieši mazie graudkopji.

Latvijai 7% aramzemes izņemšana no aprites nodrošinātu 31 milj.EUR zaudējumus. Greening prasībām tika izskatīti divi modeļi, no kuriem viens paredz atļautās kultūras, sašaurinot līdz visiem graudaugiem, eļļas augiem un proteīna kultūrām. Tad Latvijas paredzami ekonomiskie zaudējumi būs 12 milj.EUR. Gadījumā, ja tiek papildus paredzēta arī kukurūzas un citu kultūru audzēšanu, tad zaudējumi samazinās līdz 500'000 EUR. Tomēr šī starpība gan ir grūti izskaidrojama ...

Šo pētījumu tiek ierosināts prezentēt uzmanīgi, jo līdz šim jau komisija nav pateikusi, kā ir paredzēts šos 7% rēķināt, jo pētījumā tas ir paņemts, kā izņemts no apsaimniekojamās lauksaimniecības zemes. Tie ierosināts aicināt DG Agri izstrādāt pašiem savus ietekmes pētījumus, tad varētu saprast, kādus pieņēmumus tiek paredzēts izmantot. Jo līdz šim komisija piedāvā piekrist šiem 7%, bet neiedziļināties tehniskos jautājumos, kas tomēr nav pieņemams, jo nav skaidra pat ideja.

ES bija sagatavojusi savu greeninga ietekmes pētījumu, kur ir izrēķināts, cik tas izmaksās zemniekam katrā valstī. Sakarā ar to, ka mums ir mazākie platību maksājumi, tad Latvijas aprēķinātās izmaksas uz greeningu ir zem 10 EUR, par ko norādīju, ka tas rāda tikai situāciju, ka mēs esam zaļākā valsts, bet tas pilnīgi neatbilst patiesajām izmaksām, kas radīsies zemniekiem. Tad visu Eiropu var padarīt „zaļu”, vienkārši samazinot platības maksājumus līdz mūsu līmenim. Bija valstis, kur tās izmaksas nopietni pārsniedza 100 EUR. Katrā ziņā šis reports kļūs īpaši nepatīkams, ja turpinās strādāt pie COPA idejas, kur greening maksājums tiek atdalīts no pamatmaksājuma.

Izskatāmais jautājums: CAP priekšlikumi

Rezumējums: Somijai, klausoties informāciju par stāvokli pēc ziemas, radās būtisks un pat filozofisks jautājums attiecībā par 3.kultūras izmantošanu, ja jau kuro gadu ir problēmas ar to, ka pavasarī daļa no ziemājiem vai nu nav pārziemojusi Eiropas ziemeļos vai iekalst Eiropas dienvidos. Vai tad viņiem nepienāksies platību maksājumi, ja varbūt reizēm ir problēmas pat ar 1 kultūras normālu nodrošināšanu.

Ir priekšlikums, ka tiešmaksājumi tiek atdalīti no greening prasībām (zemnieks saņem tiešmaksājumu un ja vēlas vēl, tad pilda greening prasības).

Pašreizējajā greening pieejā vismaz 3 kultūras, viena ne mazāk par 5% un ne vairāk par 70%.

Priekšlikuma par tiešmaksājumu un greening prasību atdalīšanu virzībai jāpievērš uzmanība, jo iespējams tas notiks tiešmaksājumu pārdales rēķina.

COPA dalībniekiem tiks izsūtītas politikas saraksts, kas ir atrodama jaunajā CAP un sakarā ar to, ka visus jautājumus laika spiediena dēļ nebūs iespējams izskatīt, vēlams saņemt nacionālos skatījumus uz prioritātēm šajās politikās. Aprīļa beigās ir paredzēts, ka notiks apkopošana, lai saprastu svarīgākos jautājumus un pašlaik koncentrētos uz tiem.

CAP maksājumi sadalās 2 daļās. Viena daļa visām dalībvalstīm obligāti:pamatmaksājums, greening daļa un jauno zemnieku atbalsts un daļa, kas būs dalībvalstu izlemšanai:atbalsts īpaši jūtīgajiem reģioniem un speciālajām atbalsta shēmām (coupled support).

Izskatāmais jautājums: Situācija minerālmēslu tirgū

Rezumējums: Ir nosūtīta vēstule komisijai atcelt antidempinga nodevas slāpekļa minerālmēsliem. Lielās kompānijas rūpnīcas slēdz vai vismaz nebūvē jaunas Eiropā, viss notiek ārpus ES, tas nozīmē, ka ES zemniekiem jāērķinās ar lielākām izmaksām sakarā ar antidempinga nodevām. Paredzēta ES ražotāju pretestība un COPA jau tikusies konkurences institūcijā, kas tikai noklausījusies, bet tagad būtu jāiesniedz juridiski pareizi sagatavots iesniegums lietas uzsākšanai. Juristu algošanas budžets 15-20'000 EUR. Ir jāvienojas par to, kā tiks nodrošināts budžets lietas uzsākšanai, ko būtu jāizrunā nacionālajās organizācijās.

Tiek pārskatīta minerālmēslu likumdošana (regula EC 2003/2003). Ir vairākas darba grupas, kas izskata un gatavo šaurākus jautājumus, ko regulēs šī likumdošana. 2012.gadā vēl paredzētas 3 tikšanās. Ir paredzēts, ka komisija veiks ietekmes pētījumu, bet ir vērts jau tagad pievērst uzmanību lielākajām riska pozīcijām šajā likumdošanas paketē jau tagad. Paredzēts, ka jaunā likumdošanas pakete varētu tikt pieņemta 2014.gadā. Vēršu uz uzmanību uz to, ka nepaliek skaidrs, kāpēc šī likumdošana pašlaik tiek mainīta un kārtota, lai motīvs nebūtu tikai saistīts ar ES minerālmēslu un augu aizsardzības līdzekļu ražotāju interešu lobismu.

Juris Cinītis

Paraksts

PROJEKTU LĪDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBA